

Nieuwe regeling getuigenverhoor dwingt tot actiever procederen

Dian Brouwer
advocaat te Den Haag¹

Een van de nieuwe wetten die het strafproces ingrijpend moeten 'stroomlijnen' betreft de op 1 januari jl. in werking getreden bepalingen voor het horen van getuigen. De verdediging dient sneller dan voorheen de gewenste getuigen op te geven. De wijzigingen dwingen advocaten in strafzaken tot een actievere stijl van procederen. Dian Brouwer schetst de oude wettelijke regeling, somt de belangrijkste veranderingen op en geeft enkele tips om zo snel mogelijk vertrouwd te raken met de nieuwe stijl van procederen.

Tot 1 januari 2005 zag de regeling voor het opgeven van getuigen voor de terechtzitting² er in hoofdlijnen als volgt uit (de onderdelen van de regeling die ook ná de recente wetwijziging nog van toepassing zijn vermeld ik in de tegenwoordige tijd):

- ▶ Volgens art. 263, tweede lid, Sv dient de verdachte de getuigen die hij ter terechtzitting wenst te horen ten minste 10 dagen vóór de zitting op te geven bij de officier van justitie.
- ▶ Op de gronden, genoemd in art. 264 lid 1 Sv kan de officier van justitie weigeren de door de verdachte opgegeven getuigen daadwerkelijk voor de zitting op te roepen. De weigeringsgronden waren:
  - a. dat onaannemelijk is dat de getuige binnen een aanvaardbare termijn ter zitting zal verschijnen;
  - b. dat de gezondheidstoestand van de getuige ernstig in gevaar wordt gebracht;
  - c. dat de verdachte daardoor redelijkerwijs niet in zijn verdediging wordt geschaad.
- ▶ Art. 287 Sv bepaalt dat de ter terechtzitting verschenen getuigen (door de officier van justitie opgeroepen of door de verdedi-

ging meegebracht) worden gehoord. Op verzoek van de verdachte beveelt de rechtbank dat de door de officier van justitie (op de voet van art. 264 lid 1 Sv) geweigerde getuigen alsnog zullen worden opgeroepen.

- ▶ Op grond van art. 288 Sv kan de rechtbank echter afzien van een bevel tot oproeping als bedoeld in art. 287 Sv. De gronden waarop de rechtbank kan beslissen een door de verdachte gevraagd getuige niet op te roepen zijn dezelfde als de gronden die krachtens 264 lid 1 Sv gelden voor een weigering door de officier van justitie (zie punt 2.).
- ▶ Voor de oproeping van getuigen die door de verdediging te laat (dat wil zeggen buiten de termijn van art. 263 lid 2 Sv) of eerst ter terechtzitting worden opgegeven, geldt art. 315 Sv: de rechtbank hoeft de getuige slechts op te roepen, indien de 'noodzakelijkheid' daartoe is gebleken.
- ▶ Na een 'aanhouding' (schorsing van het onderzoek ter terechtzitting), golden voor de nieuwe zitting dezelfde regels als voor de eerste zitting: indien de verdachte uiterlijk 10 dagen voor de vervolgzitting getuigen op gaf bij de officier van justitie, dan golden

voor de weigering door de officier van justitie die getuigen tegen de vervolgzitting op te roepen de bepalingen van 264, 287 en 288 Sv. Dat was voor het geval de samenstelling van de rechtbank *niet* was gewijzigd op de vervolgzitting bepaald in art. 321 Sv. Voor het geval het onderzoek door gewijzigde samenstelling van de rechtbank opnieuw werd aangevangen, vloeide dit voort uit het ontbreken van een bijzondere regeling in art. 322 Sv.

- ▶ In appèl gold ten slotte exact dezelfde regeling als voor de procedure in eerste aanleg, zo volgde uit de artt. 414 lid 2 en 415 Sv.

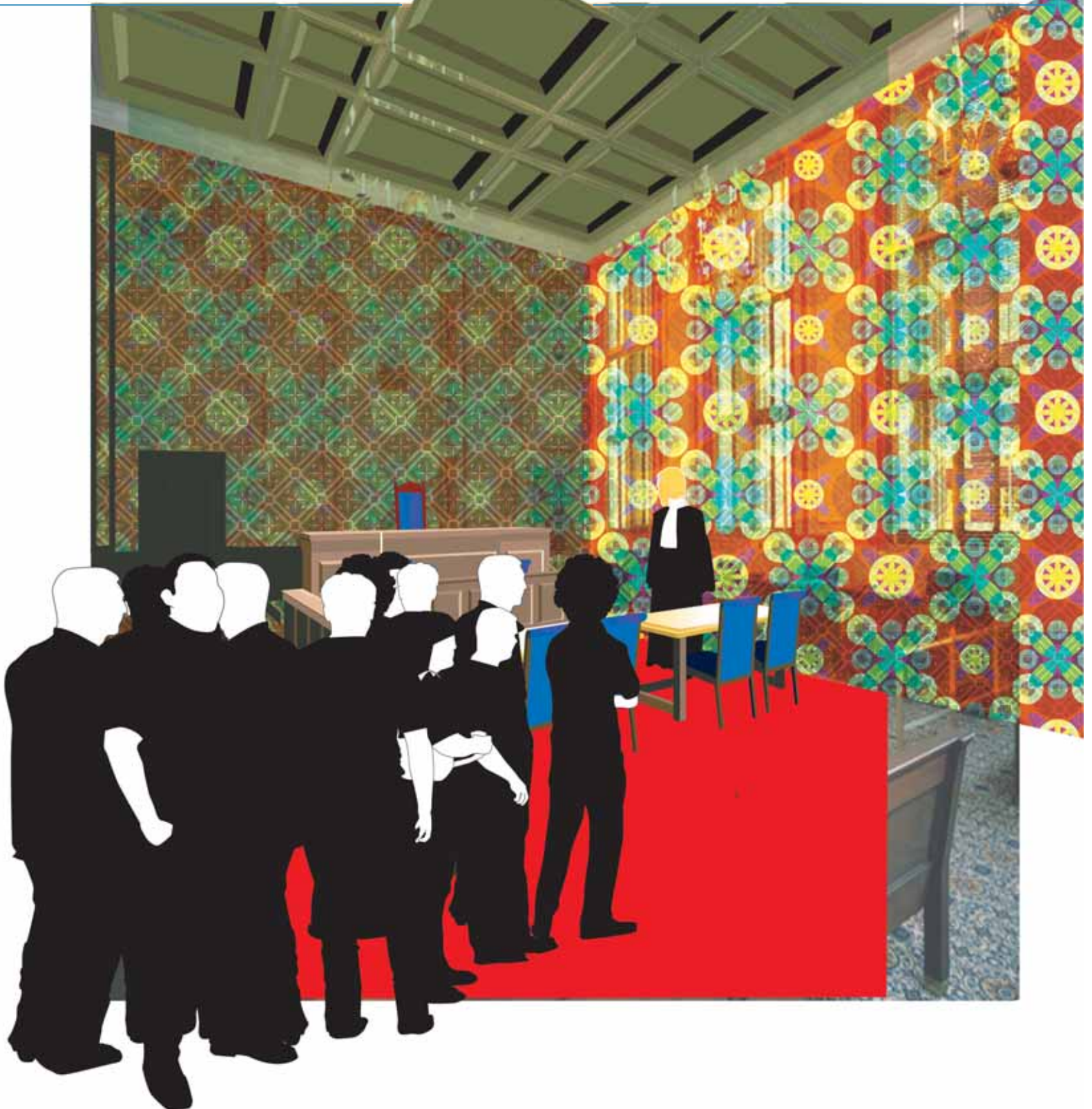
'NOODZAAKCRITERIUM' VERSUS 'VERDEDIGINGSBELANG'

Het is dienstig op deze plaats kort stil te staan bij de twee belangrijkste gronden, waarop de rechtbank kan weigeren een door de verdediging opgegeven getuige op te roepen. Is de getuige *tijdig* door de verdediging opgegeven (art. 263 lid 2 Sv), dan kan de rechtbank slechts³ van het horen van de getuige afzien, als de verdachte daardoor redelijkerwijs niet in zijn verdediging wordt geschaad. Dit vrij strikte criterium brengt met zich dat een redelijk gemotiveerd ver-

¹ Dr. mr. D.V.A. Brouwer is werkzaam bij Sjöcrona Van Stigt advocaten te Den Haag.
² Waaronder ik steeds ook begrijp de getuigen waarvan het horen bij de R-C wordt gewenst, na een wijziging door de zittingsrechter.

³ De ook in art. 288 Sv genoemde gronden, te weten dat onaannemelijk is dat de getuige binnen een aanvaardbare termijn ter zitting zal verschijnen, c.q. dat het horen van getuigen de gezondheidstoestand van de getuige in gevaar brengt, laat ik hier buiten beschouwing.

⁴ Dit is uiteraard afhankelijk van de kracht van de motivering die de verdediging onder het verzoek heeft gelegd. Vergelijk bijvoorbeeld recent HR 30 november 2004, NJ 2005, 134.

zoek van de verdediging ten aanzien van een getuige waarvan niet op voorhand duidelijk is dat die niets relevants kan verklaren, in beginsel voor toewijzing in aanmerking komt. De rechtbank zal in elk geval moeten motiveren waarom zij zo'n verzoek afwijst.

Dit is anders, indien de getuige *niet tijdig* door de verdediging is opgegeven. In dat

geval kan de rechtbank het verzoek al afwijzen als de rechtbank de 'noodzakelijkheid' van het horen van de getuige niet is gebleken. Van veel getuigen kan worden gezegd dat het horen wellicht *wenselijk, van belang, of nodig* is. Maar dat is allemaal nog niet *noodzakelijk*. De beslissing dat het horen van een getuige niet noodzakelijk wordt geacht hoeft

door de rechtbank veelal niet nader te worden gemotiveerd.⁴

Het zal duidelijk zijn, dat het van wezenlijk belang is ervoor zorg te dragen dat het verzoek tot het horen van een getuige door de rechtbank moet worden beoordeeld aan de hand van het 'verdedigingsbelang', en niet aan de hand van het noodzaakcriterium.

Eerste Aanleg	OUDE REGELING dagvaarding vóór 1-1-'05	NIEUWE REGELING dagvaarding ná 1-1-'05
	Art. 263 lid 2 Sv: getuigen ten minste 10 dagen vóór de zitting opgeven bij de officier van justitie.	Idem
	Weigeringsgronden: art. 264 lid 1 Sv (OvJ) en 288 Sv (rechtbank): a) dat onaannemelijk is dat de getuige binnen een aanvaardbare termijn ter zitting zal verschijnen; b) dat de gezondheidstoestand van de getuige ernstig in gevaar wordt gebracht; c) dat de verdachte daardoor redelijkerwijs niet in zijn verdediging wordt geschaad.	Weigeringsgronden: art. 264 lid 1 Sv (OvJ) en 288 Sv (rechtbank): a) idem; b) dat de gezondheid of het welzijn van de getuige of deskundige van de getuige ernstig in gevaar wordt gebracht; c) idem.
	Voor de oproeping door de rechtbank van getuigen die door de verdediging buiten de termijn van art. 263 lid 2 Sv of eerst ter terechtzitting worden opgegeven, geldt het 'noodzakelijkheids criterium' van art. 315 Sv. Na een <i>aanhouding</i> gelden voor de vervolgzitting dezelfde regels als voor de eerste zitting, zowel als de samenstelling van de rechtbank <i>niet</i> was gewijzigd, als voor het geval de samenstelling <i>wel</i> was gewijzigd en het onderzoek ter zitting daarom opnieuw werd aangevangen (art. 321 resp. 322 Sv).	Idem. Art. 321 Sv is komen te vervallen. Als na een aanhouding de samenstelling van de rechtbank <i>niet</i> is gewijzigd, is de vervolgzitting een <i>voortzetting</i> van de eerdere zitting. Getuigen die voorafgaand aan de vervolgzitting worden opgegeven, worden dan ook beschouwd als <i>ter zitting</i> opgegeven. Het 'noodzakelijkheids criterium' van art. 315 Sv geldt. Nieuw art. 322 lid 4 Sv: in het geval de samenstelling van de rechtbank <i>wel</i> is gewijzigd, en daarom het onderzoek ter terechtzitting opnieuw moet worden aangevangen, blijven 'beslissingen van de rechtbank [...] inzake het horen of oproeping van getuigen of deskundigen ter terechtzitting uit hoofde van artikel 287 of artikel 288 in stand'. Voor opgave van <i>nieuwe</i> getuigen gelden de 'gewone' regels van de artt. 263 lid 2, 287 en 288 Sv.
Hoger Beroep	OUDE REGELING uitspraak in eerste aanleg vóór 1-1-'05	NIEUWE REGELING uitspraak in eerste aanleg ná 1-1-'05
	In appèl geldt exact dezelfde regeling als voor de procedure in eerste aanleg (artt. 414 lid 2 en 415 Sv). Krachtens art. 410 Sv <i>kan</i> de appelleren de partij binnen 14 dagen na de instelling van het hoger beroep een appèlschriftuur indienen. Men <i>kan</i> daarin tevens opgave doen van de getuigen die men ter terechtzitting in hoger beroep wenst te (doen) horen. Opgave in de appèlschriftuur geldt als opgave in de zin van art. 263 lid 2 Sv.	In appèl geldt dezelfde (nieuwel) regeling als in eerste aanleg (artt. 414 lid 2 en 415 Sv), met de volgende aanvullingen: De appèlschriftuur (art. 410 Sv) is <i>het centrale document</i> voor het opgeven van getuigen in appèl. De A-G (art. 414 lid 2 Sv) en het hof (art. 418 lid 3 Sv) kunnen een <i>niet bij de appèlschriftuur opgegeven getuige</i> weigeren op te (laten) roepen, indien het horen van deze getuige ter terechtzitting 'redelijkerwijs niet noodzakelijk' wordt bevonden. Toevoeging van een nieuwe, zelfstandige weigeringsgrond voor A-G (art. 410 lid 3 Sv) en het hof (art. 418 lid 2 Sv): een <i>wel</i> bij de appèlschriftuur opgegeven kan geweigerd worden, indien: a) de berechting in eerste aanleg op tegenspraak heeft plaatsgevonden; b) de getuige ter terechtzitting in eerste aanleg – of daaraan voorafgaand door de RC – is gehoord, en c) het horen van deze getuige ter terechtzitting van het hof redelijkerwijs niet noodzakelijk is.

Dat maakt de kans dat de getuige daadwerkelijk wordt gehoord zeer veel groter.

WIJZIGINGEN IN EERSTE AANLEG

De nieuwe bepalingen voor de behandeling in eerste aanleg zijn van toepassing op alle zaken waarin de inleidende dagvaarding na 1 januari 2005 is uitgebracht.⁵

► De gronden waarop geweigerd kan worden om een door de verdediging (tijdig) opgegeven getuige op te roepen, zijn verruimd. Zowel in art. 264 lid 1 Sv (dat geldt voor de officier van justitie) als in art. 288 Sv (dat geldt voor de rechtbank) is de weigeringsgrond 'dat de gezondheidstoestand van de getuige ernstig in gevaar wordt gebracht' vervangen door het criterium: 'dat de gezondheid of het welzijn van de getuige of deskundige in gevaar wordt gebracht, en het voorkomen van dit gevaar zwaarder weegt dan het belang om de getuige of deskundige ter terechtzitting te kunnen ondervragen'.

► Art. 321 Sv is vervallen. Dit heeft verstrekken gevolgen voor zaken waarin het onderzoek ter terechtzitting wordt geschorst, en op een latere datum wordt voortgezet. Volgens de gewijzigde regeling moeten alle latere zittingen worden gezien als *voortzetting* van de eerste zitting. De verdediging dient dan ook al haar getuigen 10 dagen voorafgaand aan de *eerste* zitting op te geven. Voor getuigen die *voor het eerst* worden opgegeven voor een vervolgzitting na een aanhouding, geldt art. 315 Sv: de rechtbank kan weigeren de getuige op te laten roepen, indien de 'noodzakelijkheid' van het horen van die getuige niet is gebleken.

► In art. 322 lid 4 Sv is een regeling opgenomen, die van belang is voor zaken waarin het onderzoek ter terechtzitting opnieuw moet worden aangevangen wegens gewijzigde samenstelling van de rechtbank. Volgens het nieuwe artikellid blijven in dat geval onder meer 'beslissingen van de

rechtbank [...] inzake het horen of oproeping van getuigen of deskundigen ter terechtzitting uit hoofde van artikel 287 of artikel 288 in stand.'

REGIEZITTING EN PRO-FORMA ZITTING

Bij de vormgeving van de nieuwe regeling heeft de wetgever vooral het oog gehad op de in complexere zaken gegroeide praktijk van 'regiezittingen', die voorafgaan aan de eigenlijke inhoudelijke behandeling. De gedachte was dat de efficiencywinst van zulke regiezittingen teniet werd gedaan als de daaropvolgende inhoudelijke behandeling opnieuw zou moeten worden aangehouden voor het oproepen van getuigen die de verdediging niet voorafgaand aan de regiezitting heeft opgegeven, maar eerst voorafgaand aan die inhoudelijke behandeling. De wetgever heeft daarom de regiezitting meer gewicht willen geven, door de verdediging ertoe te bewegen al haar getui-

gen voorafgaand aan de regiezitting op te geven.

Daarbij heeft de wetgever echter verzuimd een onderscheid aan te brengen tussen regiezittingen en andere (eerste) terechtzittingen die vervolgens worden aangehouden. Hierbij moet met name gedacht worden aan 'pro-forma' zittingen, die slechts worden gehouden om een verlenging van een bevel gevangenhouding te kunnen laten afgeven.

Bij een werkelijke regiezitting mag men verwachten dat het dossier compleet is.⁶ Bij een pro-forma zitting is het dossier veelal incompleet. Toch geldt ook voor de pro-forma zitting dezelfde verplichting tot het opgeven van getuigen. Mocht blijken dat de latere inhoudelijke behandeling plaatsvindt door een kamer in dezelfde samenstelling als de kamer die de pro-forma zitting heeft gedaan, dan geldt voor de later opgegeven getuigen slechts het noodzaakcriterium.

In geval – bijvoorbeeld na een pro-forma zitting – het onderzoek ter terechtzitting opnieuw moet worden aangevangen wegens gewijzigde samenstelling van de rechtbank, blijven weliswaar op grond van artikel 322 lid 4 Sv de eerdere beslissingen van de rechtbank in stand, maar gelden voor het opgeven van nieuwe getuigen wel dezelfde regels als voor een eerste terechtzitting. Echte 'regiezittingen' zullen plaatsvinden voor de kamer die uiteindelijk ook inhoudelijk over de zaak zal oordelen. Daarvoor geldt deze mogelijkheid dus niet.

WIJZIGINGEN IN HOGER BEROEP

Het karakter van de behandeling in hoger beroep is aan het veranderen. In navolging van de voorstellen van de onderzoeksgroep Strafvordering 2001 ziet de wetgever het hoger beroep in strafzaken niet meer als een volledig nieuwe behandeling. Het is de bedoeling de appèlbehandeling uiteindelijk te beperken tot die punten, waarop 'partijen' het oneens zijn. Dit zal op termijn leiden tot een meer civielrechtelijk aandoende appèlprocedure, mogelijk zelfs een echt 'grievensstelsel'.

Deze theorie van het 'voortbouwend appèl' (voortbouwend op de behandeling in eerste aanleg) heeft voor het onderwerp 'getuigen op de zitting' (om te beginnen) geleid tot de volgende wijzigingen in de bepalingen die gelden voor de procedure bij het gerechtshof. De nieuwe regels zijn van toepassing in alle zaken waarin de rechtbank ná 1 januari 2005 uitspraak heeft gedaan.⁷

► Art. 410 Sv verleent de appellerende partij de bevoegdheid binnen 14 dagen na de instelling van het hoger beroep een appèlschriftuur in te dienen, en daarin tevens opgave te doen van de getuigen die men ter terechtzitting in hoger beroep wenst te (doen) horen. Zo'n opgave van getuigen in de appèlschriftuur geldt als opgave in de zin van art. 263 lid 2 Sv. Afzonderlijk opgave van de getuigen aan de A-G is daarmee niet meer nodig.

In de gewijzigde regeling heeft de appèlschriftuur een minder vrijblijvend karakter gekregen. De appèlschriftuur is voortaan *het centrale document* voor het opgeven van getuigen in appèl. Dat blijkt uit het gewijzigde art. 414 lid 2 en het nieuwe art. 418 lid 3 Sv. Volgens deze bepalingen kunnen de A-G (ex. art. 414 lid 2 Sv) en het hof (ex. art. 418 lid 3 Sv) een *niet bij de appèlschriftuur opgegeven getuige* weigeren op te laten roepen, indien het horen van deze getuige ter terechtzitting 'redelijkerwijs niet noodzakelijk' wordt bevonden.

► In art. 410 lid 3 en art. 418 lid 2 Sv is een nieuwe, zelfstandige weigeringsgrond opgenomen. De A-G (art. 410 lid 3 Sv) en het hof (art. 418 lid 2 Sv) kunnen een *wel bij de appèlschriftuur opgegeven getuige* weigeren op te laten roepen, indien:

- de berechting in eerste aanleg op tegenspraak heeft plaatsgevonden;
- de getuige ter terechtzitting in eerste aanleg – of daaraan voorafgaand door de RC – is gehoord, en
- het horen van deze getuige ter terechtzitting van het hof redelijkerwijs niet noodzakelijk is.

SCHOT HAGEL

Wie zijn getuigen niet in de appèlschriftuur heeft opgegeven, maakt zich afhankelijk van het hof: later opgegeven getuigen kunnen door het hof met gebruikmaking van het noodzaakcriterium relatief eenvoudig worden afgewezen. Voor de raadsman betekent dit dat hij, onmiddellijk na de uitspraak in eerste aanleg, niet slechts met zijn cliënt moet bespreken *of* tegen het vonnis hoger beroep moet worden ingesteld, maar ook *welke getuigen* bij de behandeling voor het hof

5 Art. V lid 1 van de wet.

6 In de praktijk blijkt dit overigens lang niet altijd het geval: zie bijvoorbeeld het Bouwfraude-proces en de zaak-Ahold.

7 Art. V lid 2 van de Wet.

8 Overleg met de Haagse Raad voor Rechtsbijstand heeft overigens uitgezonden dat de RvR nog geen definitief beleid heeft ontwikkeld voor deze nieuwe 'post-vonnis'-werkzaamheden. Vooralsnog worden zij slechts onder de appèltoevoeging vergoed.

moeten worden opgeroepen. Ten slotte rust op de raadsman die de verdachte in eerste aanleg heeft bijgestaan de verplichting ervoor zorg te dragen dat tijdig een appèlschriftuur wordt ingediend.⁸

De Memorie van Toelichting (BHTK 2002-2003, 29 254, nr. 3, p. 13) meldt voor wat betreft de ‘verplichting’ getuigen bij appèlschriftuur op te geven: ‘De verdachte die hoger beroep instelt is van de zaak op de hoogte, en kan op dat moment reeds getuigen en deskundigen opgeven.’ Hieruit blijkt dat de wetgever geen rekening heeft gehouden met verstekvonnissen, noch met het praktische probleem dat binnen 4 weken na de uitspraak in het algemeen nog geen uitgewerkt rechtbankvonnis beschikbaar is. De bewijsconstructie wordt door de rechtbank immers pas uitgeschreven, nadat hoger beroep is aangetekend. De verdediging heeft dan ook op het moment van het indienen van de appèlschriftuur geen inzicht in de bewijsmiddelen die de rechtbank voor de veroordeling heeft gebruikt. Reeds deze laatste omstandigheid zal er veelal toe leiden dat een appèlschriftuur niet inhoudelijker kan zijn dan de algemene opmerking dat appellant ten onrechte is veroordeeld.

Dat brengt met zich dat ook een opgave van getuigen voor de appèlbehandeling in zo’n schriftuur veelal slechts een schot hagel kan zijn. Van belang is hierbij dat de wet nergens eist dat de opgave *gemotiveerd* dient te worden. In de praktijk kan dan ook verwacht worden dat in de appèlschriftuur door de verdediging zoveel mogelijk getuigen worden opgegeven, onder het motto: ‘schrappen kan altijd nog’. Opmerking verdient voorts, dat de wet evenmin met zoveel woorden voorschrijft dat in de appèlschriftuur getuigen *met naam* worden opgegeven. Uiteindelijk zal in de jurisprudentie beslist moeten worden of een opgave als ‘alle personen, wier verklaringen de rechtbank blijkens de nog uit te werken bewijsconstructie voor het bewijs heeft gebruikt’ als een deugdelijke opgave kan worden aangemerkt.

OPVOLGENDE ADVOCaat

De nieuwe regeling leidt ook tot complicaties in het geval de verdachte of de raadsman besluiten dat de zaak in appèl door een ande-

re advocaat moet worden behandeld. De advocaat die wordt benaderd met het verzoek een zaak in hoger beroep te behandelen, zal in het algemeen geen kans zien om binnen 2 weken na het instellen van het hoger beroep het dossier te bestuderen en getuigen op te geven. De opvolgend advocaat is daarmee afhankelijk van de keuzes die de eerste advocaat heeft gemaakt: de opvolgend raadsman kan alleen maar hopen dat zijn voorganger tijdig een appèlschriftuur heeft ingediend, en daarbij zo veel mogelijk getuigen heeft opgegeven. Dit moet dan ook een van de eerste punten zijn die de opvolgend raadsman onderzoekt.

Indien de opvolgend raadsman na bestudering van het dossier bemerkt dat getuigen die hij wenst te horen, niet in de appèlschriftuur zijn opgegeven, moet hij een verzoek tot mini-instructie tot de RC bij de rechtbank richten. Die is ook in appèl de bevoegde instantie (art. 411a Sv). De advocaat die geen mini-instructie verzoekt, maar het op de zitting laat aankomen, vraagt om afwijzing van zijn verzoek, tenzij hij de te horen getuigen zelf meeneemt naar de zitting: de regel is immers nog steeds dat ter zitting *verschenen* getuigen worden gehoord, tenzij het hof de gronden van art 288 onder b. (gevaar voor welzijn of gezondheid van de getuige) of c. (dat de verdachte redelijkerwijs niet in zijn verdediging wordt geschaad) aanwezig acht.

Benadert de verdachte de ‘nieuwe’ advocaat eerst op het moment dat de appèldagvaarding is uitgebracht, dan staat de opvolgend raadsman processueel met lege handen. Hij is afhankelijk van de keuzes die een *andere* advocaat heeft gemaakt (wel of geen appèlschriftuur, met in het laatste geval de selectie van de in de schriftuur opgegeven getuigen). Indien die keuzes hem niet zinnen, is het veelal al te laat voor een mini-instructie. Dan rest de vraag hoe coulant het hof staat tegenover verdachten die in zo’n laat stadium van raadsman veranderen – en welke redenen de verdachte voor zijn handelwijze aanvoert. De aangezochte advocaat die bemerkt dat hij eigenlijk geen ruimte heeft om zijn eigen verdedigingsstrategie uit te werken, moet zich afvragen of het wel zinvol is dat hij de zaak overneemt.

In het belang van de cliënt dient de advocaat in eerste aanleg dan ook te *anticiperen* op een mogelijke overstap van de cliënt naar een andere advocaat voor de behandeling in hoger beroep. Met de cliënt dient die mogelijkheid uiterlijk bij vonnis te worden besproken. En wenst de cliënt de relatie ook in appèl voort te zetten, dan dient de advocaat mijns inziens rekening te houden met het gegeven dat cliënten nog wel eens van gedachten willen veranderen – niet zelden op een zeer ongelegen moment in de procedure. Ook om een eventueel opvolgend raadsman voldoende armslag te geven, moet de opgave van getuigen in de appèlschriftuur zo ruim mogelijk zijn.

ONVERWIJLD

Voor de procedure in eerste aanleg betekenen de geschetste wijzigingen dat de verdediging al vóór de eerste zitting klaar voor de strijd moet zijn. Aanvullende verzoeken in de loop van het proces, kunnen nu makkelijker door de rechtbank worden gepasseerd.

Ingrijpender zijn de gevolgen van de nieuwe regels voor de procedure in hoger beroep. Kort na het instellen van hoger beroep dient de raadsman in eerste aanleg voortaan veelal een appèlschriftuur in te dienen. Daarin moeten alle denkbare getuigen worden opgegeven, ter bewaring van recht en om een eventuele opvolgende raadsman niet onnodig te beperken.

Voorts geldt dat de advocaat uiterste behoedzaamheid moet betrachten, indien zich een persoon tot hem wendt voor rechtsbijstand in een appèlprocedure. Bij het aanvaarden van zo’n zaak dient de advocaat onverwijld te onderzoeken of de eerdere raadsman een appèlschriftuur heeft ingediend, welke getuigen daarin zijn opgegeven, en of er nog voldoende tijd is tot de zitting om desgewenst een mini-instructie aan te vragen en af te ronden.

Juist in deze fase van het geding moet de raadsman zich actiever opstellen dan onder de oude regels. De actieve advocaat kan de nadelen van de nieuwe regels in appèl tot op zekere hoogte compenseren met gebruikmaking van het instrument van de mini-instructie. Maar de advocaat die stil zit tot de appèldagvaarding in de bus valt, mist de boot. ●